

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Meștăc
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cămin
 Editura Tipo MC, Oradea - 2020

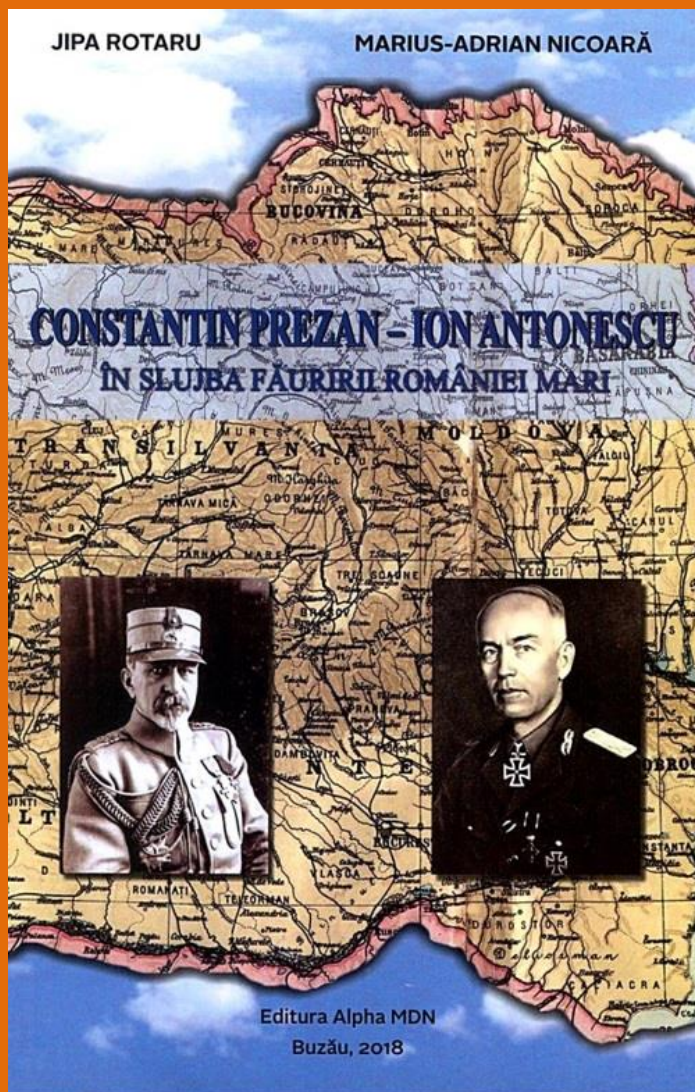
Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889

ISSN-L 2734 -6889

**Cuplul de comandă și stat major Prezan - Antonescu în războiul de întregire națională.
 Campania anului 1919**

C-dor(r)prof. univ. dr. JIPA ROTARU

Pentru Europa, semnarea cu Puterile Centrale învinse a Armistițiului în toamna anului 1918, înseamnă sfârșitul războiului cu consecințele de rigoare care au urmat. Pentru România și armata sa, contextul geopolitic a fost însă de așa natură, încât țara noastră singură, a fost nevoită să mai parcurgă o campanie militară, destul de anevoioasă și cu urmări la fel de tragice - Campania Armatei Române împotriva Ungariei și a comunistului Béla Kun - din necesitatea în primul rând de a apăra și consolida unitatea deplină, proclamată pentru totdeauna în urmă cu 100 de ani la 1 Decembrie 1918, iar pe de altă parte pentru a salva Europa de comunism.

Așa s-a născut cea de-a treia etapă a războiului nostru de întregire națională, început cu a doua mobilizare din noiembrie 1918 și s-a încheiat cu arborarea Tricolorului Românesc în Piața Andrassy, din centrul Budapestei, la 4 august 1919.

În noua conjunctură geopolitică de la sfârșitul mării campanii pornind de la consecințele de mare complexitate ale războiului mondial, se năștea întrebarea firească: "ce s-ar fi întâmplat dacă republica bolșevică a lui Béla Kun ar fi reușit, așa cum își planificase să facă joncțiunea cu bolșevismul rus a lui Lenin și Troțki, în anul 1919, an în care Europa era mai mult decât epuizată cu un imperiu dezagreat (cel Austro

– Ungar) și cu o mare putere Germania, sfâșiată și ea de tulburări interne, în timp ce forțele marilor aliați, ajunseseră și ele mai vlăguite ca oricând, chiar neputincioase în Europa, odată cu întâlnirea la Budapesta la 21 martie, a guvernului de orientare bolșevică *Gorbai – Kun*?”

La fel ne mai putem întreba, ce alte forțe, altele decât cele românești, ar fi fost capabile să desfășoare cu succes o campanie care să ducă în scurt timp la lichidarea bolșevismului, instalat deja în Ungaria și având toate șansele de extindere rapidă spre alte zone ale Continentului?

Numai răspunzând la această întrebare se poate sesiza însemnătatea efortului militar românesc, într-un moment în care nici unul dintre aliați, n-ar fi avut posibilitatea să-l suplinească. În opinia mareșalului Föch, un asemenea efort ar fi necesitat circa 250.000 de combatante. În mod paradoxal, armata română cu efective mult inferioare cifrei menționate, a reușit să poarte singură stindardul *campaniei* care a lichidat practic bolșevismul în Ungaria. De aceea putem aprecia că cea de a treia etapă a participării noastre la războiul mondial, prin Campania din Ungaria din anul 1919, a reprezentat una din cele mai noi etape ale *războiului de întregire națională*.

România, țară subjugată și ținută sub călcâiul ocupantului, nu încetează de a urmări desfășurarea evenimentelor de pe frontul general. Speranțele într-o victorie a Antantei sunt puternic neașteptate prin intrarea Americii în război. Marii prieteni ai aliaților au continuat să țină contactul cu reprezentanții lor și oameni politici de *seară*, cum a fost Take Ionescu și prietenii săi – părăsesc țara, ducându-se la Paris spre a fi prezenți la sfârșitul războiului și a pregăti opinia publică internațională în favoarea împlinirii idealului național.

În această perioadă de frământări, de speranțe și temeri, reînvie starea de spirit din timpul primei neutralități când *toate privirile, toate nădejdiile și dorințele erau îndreptate către Transilvania*.

După emoțiile, îngrijorările și temerile prin care guvernul, opinia publică românească trecuse în primăvara lui 1918, când armatele Puterilor Centrale reputaseră victorii răsunătoare pe câmpiile Franței, situația se schimbă odată cu venirea verii. Trupele germane sunt aruncate peste Marna, frontul inamicului fiind astfel străpuns. *Americanii intervin obținând succese importante*. Totul anunța un sfârșit victorios pentru Antantă.

Deodată catastrofa s-a produs în Orient.

La 15 septembrie, trupele din Macedonia ale generalului Franchet d'Esperey, au atacat și spart frontul bulgar, înaintând într-un mod fulgerător. Bulgarii demobilizați, se predau în masă și la astfel la 20 septembrie se semnează *Armistițiul* la Salonic.

Victoria din Balcani era de o importanță capitală pentru Antantă. Turcia, epuizată încheie și ea Pacea la jumătatea lui octombrie, Serbia fiind astfel eliberată. Agonia Puterilor Centrale, începuse la 15 octombrie, ambele imperii au cerut președintelui american Wilson, încheierea Armistițiului pe toate fronturile.

În acest interval forțele lui Franchet d'Esperey ajung la Dunăre. Mackensen cu Armata a -11-a și trupele de ocupație din România, trebuiau să apere linia Dunării în Banat și Muntenia, pentru a acoperii spatele frontului și menține România sub ocupație. Dar în acest timp țara clocotea sub năvala sentimentelor patriotice atât de comprimate. Comandamentul german nu-și mai făcea iluzii asupra atitudinii viitoare a României, în eventualitatea unei înfrângerii. Iar armata română din Moldova, nu mai putea fi socotită o forță combativă. Diviziile aveau numai cadrele militare și un total de 20.000 de oameni de la infanterie, 3.200 de la cavalerie și 9.000 de la artilerie. Unități care puteau conta ca forță combativă erau cele două divizii, așa cum s-a arătat, din Basarabia. Cantități mari de material și cai, fuseseră trecute în Muntenia și predate germanilor. Totuși în Moldova mai existau depozite importante de materiale de război care ar fi putut dota Marile Unități descompletate.

Reintrarea în luptă a armatei române odată cu apariția trupelor franceze la Dunăre, era deci o posibilitate pe care germanii trebuiau să o aibă în vedere. Dorind să evite această posibilitate, membri retrocedează Dobrogea României, după ce bulgarii ieșiseră din război. Ei se arătau dispuși să amelioreze condițiile *Tratatului de Pace*. Reacția străzii este însă elocventă. Mari demonstrații ostile germanilor, au loc în București și în Iași. Pentru germani nu mai rămânea îndoială, că nu pot conta pe români și că aceștia ar rămâne pasivi într-un caz de dezastru. Mackensen comandantul *frontului german de sud*, în

fața acestor constatări a cerut permisiunea să înceapă retragerea armatei sale, care era în pericol de a fi capturată.

Între timp Franchet d'Esperey constituie un grup de forțe sub comanda generalului Bérthelot, fost șef al Misiunii Franceze din România. Misiunea acestei armate, era de a elibera România de trupele de ocupație, pentru țara noastră avea efective prea slabe pentru o astfel de acțiune. Bérthelot a trimis un curier prin avion la Iași, cerând colaborarea Armatei Române la acțiunea de eliberare. Acesta ateriză la Iași la 21 octombrie, aducând mesajul din partea lui Clemenceau, primul -ministru al Franței, în care era scris „*Fiți gata, Bérthelot sosește!*”. Prin același curier Ionel Brătianu, deși nu era șef de guvern, răspunde cu entuziasm apelului. Un nou mesaj aerian a lui Bérthelot, cere mobilizarea tuturor diviziilor române și împreună cu Armata Franceză să acționeze pentru eliberarea teritoriului țării. Astfel România era invitată să-și reia locul în rândurile aliaților săi firești pentru întregirea teritorială.

Aderarea din nou a României la Alianța cu Puterile Antantei, a fost un fapt împlinit, astfel că Brătianu l-a însărcinat pe generalul Prezan, să întocmească planurile de cooperare ale Armatei Române cu planurile generalului Bérthelot.

În acest moment pe scena politică, reapare cuplul nostru de comandă și stat major, cu generalul Constantin Prezan și locotenent - colonelul Ion Antonescu, care a fost grabnic chemat de la comanda pe care o avea în Basarabia, la Marele Cartier General, în funcția de Șef al Secției Operații. De acum înainte perioada de totală afirmare a lui Antonescu în elaborarea actelor de comandament, va deschide cu un nou capitol în istoria ultimei părți a *Războiului nostru de reîntregire*.

Printr-un Ordin de zi către armată, Regele Ferdinand li s-a adresat acestora prin cuvintele „*...Regele vostru vă cheamă din nou la luptă, ca să înfăptuiți visul nostru de atâtea veacuri: Unirea tuturor românilor pentru care în anii 1916 - 1917, ați luptat cu atâtea vitejie...*”.

Odată cu aceasta, un nou guvern a fost numit sub șefia generalului Coandă împreună cu un ultimatum, prezentat mareșalului Makensen, pentru evacuarea teritoriului țării în liniște, în mai puțin de 24 de ore. Evacuarea teritoriului va începe și armata din Moldova se va pune în mișcare pentru a reveni în Muntenia. La telegrama generalului Bérthelot, aceste trupe și-au schimbat direcția inițială Focșani - Ploiești și s-au îndreptat spre Transilvania prin Pasul Oituz, acționând în direcția Brașov. Operațiunile pentru eliberarea Transilvaniei începuseră să se desfășoare într-un ritm alert.

La 1 decembrie 1918, Regele Ferdinand și Regina Maria, și-au făcut intrarea triumfală în Capitală, părăsită în urmă cu doi ani, în entuziasmul mulțimilor venite să întâmpine pe suverani. generalul Bérthelot împreună cu generalul Prezan făceau și ei parte din suita regală.

Același 1 Decembrie care-l aducea pe Regele Ferdinand înapoi în Capitală, lumina și Marea Adunare Națională a Românilor de la Alba-Iulia, prin care în mod unanim și entuziast, românii transilvăneni își exprimau voința de a se uni cu Regatul României. Încă dinaintea acestei date, de pe la mijlocul lunii noiembrie 1918, ungurii simțindu-se singuri, prin dezorganizarea imperiului bicefal, și văzând că românii își intensifică acțiunile pentru unire, au început să terorizeze satele românești și să provoace anarhie în întreaga Transilvanie. Mai înainte ca Regele Ferdinand să-și fi reluat reședința la București, în Moldova deja sosise delegații transilvăneni, care cereau ajutorul trupelor noastre pentru a proteja populația românească transilvăneană, împotriva bandelor ungurești cuprinse de morbul bolșevismului. După cum știm la 10 noiembrie 1918, fusese ordonată din nou mobilizarea armatei care trebuia să elibereze Transilvania, scop esențial al declanșării războiului din 1916.

În această ambianță ale crudescentei spiritului de revanșă, și-a făcut apariția la Marele Cartier General, locotenent - colonelul Ion Antonescu, mazilitul germanilor, care timp de șase luni fusese ținut deoparte de rosturile înalte ale conducerii armatei.

Odată cu reîntoarcerea sa în postul înalt de șef al Secției Operații la Marele Cartier General comandat deja de generalul Prezan, se reface acel imbatabil *comandant - șef Secție Operații*, care de data aceasta avea să ducă armata română la victorie. Ion Antonescu se formase la școala patriotismului celui mai avântat, a lui Nicolae Iorga, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Nicolae Filipescu, Nicolae Titulescu, Take Ionescu, Vasile Lucian și alții. El care educase generații de tineri ofițeri în ideea împlinirii idealului milenar al românilor și care îi stimula în activitatea zilnică, prin cuvinte ca acestea: „*sus capul elevi!*”

Privirea înainte peste Carpați! Acolo vă cheamă împlinirea idealului milenar al neamului românesc”, își găsisse în sfârșit adevărata lui menire de a face totul pentru împlinirea aceluiași ideal în numele căruia își dedicase întreaga carieră și viață. Intuindu-și menirea și simțind chemarea timpului, se așternu la lucru cu întreaga lui forță și ardoare învingând toate greutățile pe care le prezenta și tactica precară a forțelor armate care fuseseră dezorganizate prin condițiile păcii.

Imperativul timpului cerea ca fără întârziere armata română să fie recunoscută și să treacă munții în Transilvania.

Lipsuri în efective, echipament, armament, cai, trăsură și muniții, toate aceste probleme sunt rezolvate rapid de cei doi vajnici strategii și foarte apropiați colaboratori ca șef - subordonat, Constantin Prezan și Ion Antonescu. Cei doi au reușit să rezolve toate aceste probleme, care au fost atacate pe rând, prin strășnicia și spiritul de devotament, dar și cu marele talent de buni organizatori de care au dat dovadă în această perioadă grea.

O armată nouă a fost scoasă ca din pământ, cele trei divizii din Moldova Diviziile a 7-a și a 8-a Infanterie și Divizia 1 Vânători, au fost cele dintâi mari unități mobilizate. La rând urmau diviziile din Muntenia eliberate de inamicul care se retrăsese în fugă, sub amenințările trupelor lui Frunchet d'Esperey.

Luându-se, cum deja am anticipat problema *unirii* Bucovinei la Regat, Divizia a 8-a Infanterie, a primit misiunea de a asigura ordinea în Bucovina. Rămăseseră deci numai două divizii de infanterie pentru Transilvania. Fără nici o ezitare, aceste divizii cu efective slabe au trecut munții. Una sub comanda vestitului general Traian Moșoiu, de origine transilvănean, pătrunde pe la Piatra Neamț în Ardeal, reușind să respingă gărzile ungurești, fiind astfel primită cu entuziasm de către populația românească; cealaltă divizie a ajuns în regiunea Brașov, înaintând spre vest, în aceleași condiții grele.

De înțeles că această acțiune de coordonare a înaintării acestor două divizii, revenea șefului Secției Operații de la Marele Cartier General, locotenent – colonelul Ion Antonescu, rămas singur la Comandament cu delegație din partea generalului Prezan, ca să-l reprezinte.

El s-a înapoiat la București odată cu regele, unde a rămas ca șef al Marelui Cartier General pe tot timpul Campaniei din Transilvania.

Așadar Antonescu rămâne să coordoneze întreaga conducere a Campaniei, fiind pe teren, cu alte cuvinte era lăsat singur să folosească integral prerogativele comandantului de căpetenie.

În înaintarea lor cele două: Divizia a – 7-a și Divizia 1 Vânători, au atins linia Mureșului, la sfârșitul lunii noiembrie, când Divizia a 7- a Vânători – general Moșoiu intra în Târgu Mureș. În înaintarea lor, aceste două divizii au reușit să ocupe un front foarte întins, trimițându-se în diferite zone, detașamente care întărite de gărzile naționale românești, asigurau liniștea în teritoriul ocupat.

Odată atinsă și linia Mureșului, s-a produs prima încercare de frânare a înaintării armatei române de către Comisia aliată, respinsă de guvernul nostru în înțelegerea cu Marele Cartier General al cărui șef al Secției Operații era locotenent – colonelul Ion Antonescu.

Pentru a pune Comisia în fața unui fapt împlinit și pe motivul că ungurii, prin gărzile lor, terorizau populația românească, iar la Cluj constituiseră un guvern maghiar, s-a permis trupelor Diviziei a 8-a Infanterie să treacă Mureșul și să ocupe Clujul.

În acest interval de timp de aproximativ o lună, prin zelul Marelui Cartier General, alte două divizii au reușit să pătrundă în Transilvania, totalizând un grup de 4 Divizii Românești, puse toate sub comanda generalului Măldărescu, creându-se astfel un Comandament unic al trupelor din Transilvania. Acesta avea și misiunea de a conlucra cu Consiliul Dirigent instituit de Adunarea Națională de la Alba –Iulia la 1 decembrie 1918, pentru guvernarea Transilvaniei până la *unirea* deplină.

Misiunea ce revenea acestui grup de forțe și care s-a constituit în comandant unic al trupelor din Transilvania, era aceea de a restabili ordinea internă în Transilvania, iar pe de altă parte, să ocupe întreg teritoriul locuit de români. După ce a fost trecut Mureșul, o altă intervenție a Comisiei Aliate se va produce, și anume ca trupele române să se oprească înapoi pe crestele Munților Apuseni, lăsând liber teritoriul de la vest, cu centre importante românești. Acestea la rândul lor, urmau să cadă sub urgia teroarei maghiare. Și această frânare este dejucată, după o scurtă oprire pe motiv că trupele maghiare

formase detașamente pe văile Crișurilor, având intenții ofensive, înaintarea a fost reluată ajungându-se în câmpie și punându-se stăpânire pe localitățile Sighet, Baia Mare și Zalău. Însă teritorii însemnate locuite de români rămăseseră în mâinile ungarilor.

În tot acest timp la Paris, delegația românească care participa la Conferința Păcii condusă de Ionel Brătianu, depunea toate stăruințele pentru ocuparea întregului teritoriu convenit românilor. În urma acestor stăruințe Comisia Aliată, a admis mutarea liniei de demarcație a frontierei cu Ungaria spre Vest, fixând ca limită de demarcație calea ferată; Satu Mare, Oradea Mare, Arad, dar fără să se permită ocuparea acestor orașe. Pe o fâșie lată de 5 km se declară „zonă neutră” ce trebuia ocupată de aliați. Față de această hotărâre a Comisiei Aliate, ungurii răspund printr-un refuz categoric. Nu au recunoscut autoritatea Comisiei Aliate și au trecut la luarea de măsuri pentru a se impune cu forța.

Comisia de control ne mai având nici o autoritate, aliații au început să cadă la tranzații cu noul guvern revoluționar instaurat la Budapesta, sub conducerea lui Béla Kun. Comunismul se instalase deja în centrul Europei. Față de această situație Ionel Brătianu, în legătură directă cu delegatul Marelui Cartier General, locotenent – colonel Ion Antonescu, au hotărât să treacă la măsuri corespunzătoare pentru siguranța proprie. Toate informațiile furnizate de Biroul II arătau că maghiarii se pregăteau să treacă la ofensivă.

În această situație armata din Transilvania, la 16 aprilie 1919, a primit ordinul să reia înaintarea spre vest. Numai este nevoie să spunem cine era cel care contrasemna acest ordin. Ofensiva noastră venea la timp pentru a frâna avântul pe care-l luase mișcarea comunistă în Ungaria. Forțele române constituind două grupuri: de Nord - cea mai puternică sub comanda generalului T. Moșoiu - trebuia să fie pivotul pe care se rezema restul frontului și Grupul de Sud, care se afla la rândul său sub conducerea directă delegatului Marelui Cartier General – locotenent – colonelul Ion Antonescu.

Ofensiva era fixată pentru 16 aprilie 1919. Ungurii presimțind pericolul, au atacat în trei puncte frontul nostru declanșând ofensiva trupelor române de-a lungul Munților Apuseni pe un front de 200 km. Trei divizii române, în coloane de regimente, au pornit ofensiva împingând viguros inamicul de-a lungul defileiilor Apusenilor.

Zilele de 16, 17, și 18 aprilie 1919 au fost zilele în care s-au dat lupte crâncene, când coloanele românești au zdrobit rezistențele puternice maghiare de pe defilee, reușind să iasă astfel în câmpie. Fără nici un moment de oprire coloanele celor cinci divizii române au început urmărirea inamicului, reușind să-l înfrângă. Încercările Comisiei de Pace de la Paris de a opri ofensiva română pe linia orașelor ocupate, nu au avut nici un rezultat.

Urmărirea inamicului se cerea să continue până la zdrobirea lui definitivă, astfel că Marele Cartier General a fixat ca obiectiv al ofensivei, linia Tisei, care a fost atinsă după lupte grele și mari eforturi de marș la 30 aprilie. Inamicul însă nu fusese definitiv înfrânt, el reușind să reia activitatea provocatoare. Continuarea acestei ofensive era imperios necesară pentru atingerea obiectivului final, Budapesta.

Ministerul de Externe Francez l-a chemat pe Brătianu, și i-au propus o retragere pe linia convențională a frontierei etnice. Acesta nu a admis această propunere, deoarece ungurii nu au renunțat nici ei la atitudinea lor agresivă. În înțelegerea cu Antonescu, cu care Brătianu păstrase tot timpul un contact direct, s-a trecut la consolidarea frontului român pe Tisa. O serie întregă de evenimente militare și politice care au fost declanșate de atitudinea nesinceră și dușmănoasă a guvernului bolșevic maghiar, a creat o situație acută în această parte a Europei.

Ungurii atacă Cehoslovacia, sârbii ocupă Banatul, iar atitudinea fermă de care a dat dovadă România clarifică situația de moment și aparent lucrurile revin la normal. Dar conducerea maghiară continuă să-și urmărească scopurile agresive. Mari pregătiri militare sunt declanșate în Ungaria, având ca rezultat punerea pe picior de război a unor forțe importante și bine organizate. Aceste forțe urmau să înceapă ofensiva asupra frontului românesc pentru a recuceri în prim obiectiv linia orașelor de pe linia de demarcație: Oradea Mare –Salonta –Arad.

Aceste pregătiri nu au scăpat de sub observație Comandamentul Român, care cunoștea toate grupările de forțe maghiare și deplasările lor. În consecință măsurile de apărare au fost luate, înlăturând orice surprindere. Un dispozitiv eșalonat în adâncime, a fost constituit pentru a se putea face față

oricărei situații. Într-adevăr ofensiva maghiară peste Tisa, a debutat la 18 iulie prin două atacuri secundare la flancuri, unde au avut succese trecătoare. Acțiunea principală pornește însă la centru în zona Szolnok, în zorii zilei de 20 iulie. După patru zile de atac în forță, inamicul reușește să treacă masiv forțe armate pe malul stâng al Tisei, realizându-se un cap de pod larg de 60 km și adânc de 40 km, front care a fost oprit de contra atacurile noastre. Reacțiunea trupelor române s-a concretizat printr-un *plan de manevră* judicios întocmit, de Marele Cartier General - respectiv de locotenent - colonel Antonescu, potrivit desfășurării ofensivei inamice.

Generalul Prezan a apărut în *teatrul de operațiuni* în ajunul contra ofensivei române. Prezența lui a avut rolul de a întări și mai mult autoritatea șefului Secției Operații în fața comandanților de mari unități. A văzut cum a pornit peste Carpați Armata Transilvăneană, alcătuită doar din două divizii, care pe măsură ce înaintau în teritoriul dezrobite, se măreau întocmai unui bulgăre de zăpadă.

În acel iulie 1919, din cele două divizii se alcătuiseră o întregă armată formată din opt divizii de infanterie, două de cavalerie, însumând 92 de batalioane, 58 de escadroane și 80 de baterii de artilerie. Toate aceste forțe fuseseră create prin grija Marelui Cartier General, adică a delegatului său pe teren, Ion Antonescu.

Complexitatea acestor forțe, cerea crearea unui Comandament unic prin luarea armatei din Transilvania aflată sub comanda generalului Mărdărescu și fost șef de Stat Major al Armatei a 2-a a generalului Averescu. Această calitate nu a permis realizarea vreunei legături între funcții, adică a modului de exercitare pe care l-a îndeplinit Mărdărescu pe lângă generalul Averescu, ca acela pe care l-a avut Ion Antonescu pe lângă generalul Constantin Prezan și asta deoarece generalul Averescu nu a fost un general înțelept ca Prezan și nu lăsat niciodată în seama altuia deciziile importante, oricât de capabil ar fi fost cea persoană.

Statul Major al lui Averescu avea atribuțiuni strict limitate: pregătirea elementelor prin culegeri de informații și alte date; de transmiterea de ordine, organizare și dotare a unităților. În ceea ce privește actul de comandament, el nu a permis cuiva să aibă vreun amestec în astfel de decizii. El singur își lua hotărârile, și singur scria cu mâna lui întregul Ordin de Operații, pe care Șeful de Stat Major avea grijă să fie transmis la unități și să urmărească execuția lui. Șeful de Stat Major a lui Averescu, era cel dintâi executant al ordinelor acestuia. Mărdărescu s-a dovedit ofițerul indicat să se pună de acord cu comandantul său prin meticulozitate, conștiinciozitate, tact și discreție. Un astfel de comandant îi trebuia Marelui Cartier General, pentru ca armata din Transilvania, să execute întocmai ordinele și instrucțiunile venite de sus.

În această situație *Planul de contra ofensivă*, pornit de la Marele Cartier General a fost aplicat cu strășnicie în teren astfel că inamicul a pătruns în capul de pod de la Szolnok pe trei coloane, care după ce au trecut Tisa, au luat în direcții divergente, despărțindu-se ca un evantai. Această desfășurare a forțelor inamice a sugerat Înalțului Comandament Român, ideea unui atac pe flancuri, de a intra cu două detașamente, cu unul din Nord fiind cel mai puternic, și cu cel de-al doilea detașament să acționeze pe front pentru fixarea inamicului în teren.

La 24 iulie dimineața, atacul grupurilor de manevră s-a declanșat și după patru zile de lupte înverșunate, inamicul a fost silit să se retragă dincolo de Tisa. În retragere maghiarii au aruncat în aer podul de fier de peste Tisa de la Szolnok, astfel că urmărirea inamicului peste Tisa, a devenit imposibilă pentru acel moment.

După această mare victorie amenințările din partea inamicului nu fuseseră înlăturate atâta vreme, cât armata sa nu era distrusă, ci numai înfrântă. Imperativul câmpului de luptă cerea începerea urmăririi până la distrugerea armatei și ocuparea teritoriului inamic. Capitala țării se afla la o distanță numai de două zile de marș, de frontul de luptă.

În acest interval cât au durat operațiunile de pe Tisa, prin grija Marelui Cartier General (Ion Antonescu), alte unități au fost aduse ca întărire din interior, totalizând la sfârșitul lui iulie 1919, 118 batalioane, 99 de baterii și 60 de escadroane.

Disponând de aceste forțe bine antrenate și dotate cu armament și muniții și mai cu seamă cu un moral excelent, Marele Cartier General al armatei, a luat hotărârea să treacă Tisa în urmărirea

inamicului. Consiliul Suprem Aliat de la Paris și de data aceasta, a căutat să oprească armata noastră pe Tisa. Reprezentantul nostru Ionel Brătianu, prin telefon îl stimula pe Antonescu să grăbească trecerea, punând astfel Consiliul Suprem Aliat în fața unui act împlinit.

Atunci Antonescu a fost nevoit să inițieze un act diplomatic de mare rezonanță, prin care sugera generalului Constantin Prezan, ca Regele Ferdinand să părăsească Capitala și să vină în Transilvania, pentru a scăpa astfel de insistențele diplomaților acreditați la București care cereau frânarea înaintării trupelor noastre. În urma acestei sugestii adresată generalului Prezan de către Antonescu, regele a apărut pe câmpul de luptă în ajun pentru a asista la trecerea primelor trupe ale Armatei Române. Atunci, în acele momente s-a petrecut și scena decorării lui Ion Antonescu, descrisă de noi anterior. Regele care a asistat și a văzut cu ochii lui activitatea neobosită a locotenent – colonelului Antonescu, l-a văzut transmițând ordine comandanților de divizii; l-a văzut dând dispozițiuni și a auzit cum explica fiecăruia misiunea ce le revenea. A asistat cu alte cuvinte la desfășurarea unui întreg și complex act de comandament, în plin câmp operativ.

Atunci și numai astfel capătă înțeles acele cuvinte prin care regele, i-a conferit Înaltul Ordin: „Antonescu, nimeni mai bine decât regele tău, nu știe marile servicii pe care le-ai adus armatei și țării în acest război...”.

Acum, după trecerea aceasta succintă în revistă, a unei copleșitoare activități desfășurate pe timpul celor trei ani de război, de către căpitanul, maiorul și apoi locotenent – colonelul Antonescu, putem în anumită măsură, să înțelegem sensul adânc al acestor cuvinte regale. Sigur mai sunt și alte sensuri care ne vor rămâne necunoscute pentru totdeauna, dar în mare, *meritele au fost recunoscute public și răsplătite la nivelul gradului militar și funcției pe care o deținea.*

Revenind la situația frontului împotriva Consiliului Aliat, așa cum am și anticipat, Marele Comandament Român a hotărât trecerea Tisei. Deoarece nu existau poduri, operația s-a întârziat câteva zile până la construirea podului de vase de pe Tisa. Trecerea a fost precedată de vii demonstrații de forțare cu ambarcațiuni și cu un violent foc de artilerie, astfel că podul de vase a fost întins în faptul zilei de 30 iulie 1918. Primele trupe, cele ale Diviziei 1 Vânători au trecut podul la ora cinci dimineața, fără nici o rezistență din partea inamicului, ocupând malul drept al Tisei.

În prezența Regelui Ferdinand, a Reginei Maria și primului – ministru Ionel Brătianu care venise special și el de la Paris, pentru a asista la această operațiune, trecerea trupelor Diviziei 1 Vânători a continuat să se desfășoare fără nici un incident. Așadar actul trecerii era un act deliberativ sancționat de șeful statului și de guvernul său.

În rândul celor care asistau la trecerea trupelor, nici acum nu este menționat numele lui Antonescu, explicabil fiind faptul că el era ocupat cu organizarea trecerii restului Marilor Unități. Astfel un martor ocular, un ofițer din Statul Major al generalului Lecca, povestește că l-a văzut și pe locotenent – colonelul Antonescu, când sărind din mers de pe scara mașinii generalului i-a spus acestuia:

„- Domnule general, mâine dimineață la ora 7.00, vă veți găsi în capul coloanei Detașamentului, la punctul „x” pentru a vă încolona la trecerea peste Tisa.

- Imposibil colonele, i-a replicat tranșant generalul Lecca.

- În acest caz domnule general, veți fi înlocuit de la comandă”, îi replică Antonescu care spunând aceste cuvinte, a sărit jos și s-a îndreptat spre mașina sa. În ziua care a urmat și la ora fixată, generalul Lecca, era la punctul inițial de încolonare, în capul coloanei diviziei așa cum îi spusese Antonescu. Trecerea Tisei reușise pe tot frontul, iar inamicul total demoralizat, nu mai era în stare de nici o rezistență.

La 3 august, cele trei grupe de forțe inamice, care trecuseră la Solnok, erau înconjurate și silite să capituleze, armata ungară fiind lichidată, iar drumul către Capitala Ungariei devenise liber. Astfel Brigada de Cavalerie general Rusescu, a intrat prima în Budapesta, iar în ziua următoare și Divizia 1 Vânători.

Războiul României pentru întregirea națională se terminase și odată cu el „Înfăptuirea României Mari și Încoronarea de la Alba Iulia!”.

Cu acest moment *sfârșitul războiului*, se încheie și rolul prodigios jucat de binomul Prezan – Antonescu, atât de benefic armatei române pe scena sângeroasă și tragică a războiului național. Acesta avea să se destrame, fiecare dintre cei doi urmându-și separat, dar nu singur, destinul! Constantin Prezan ieșind la pensie și practic retrăgându-se din viața publică, iar Ion Antonescu, abia își începea calvarul unui drum fără de întoarcere în slujba țării și a poporului său, care însă, într-un mod ingrat, l-a trădat lăsându-l la discreția bolșevicilor de aici și de aiurea. Sfârșitul său din vara anului 1946, s-a produs în Valea Piersicilor, la Jilava, unde a fost executat într-un mod tragic.

Tocmai de aceea, o reconstituire a vieții lui Ion Antonescu este foarte importantă pentru tot ce a însemnat acest general și apoi mareșal pentru țară și popor.

În urma rezultatelor obținute pe frontul de luptă, Antonescu a fost înălțat la gradul de colonel la vârsta de 57 de ani.

După funcția pe care a deținut - o ca șef birou al Secției Operații a Armatei Române, este numit la comanda Școlii Speciale de Ofițeri de Cavalerie și acolo nu face altceva decât să se distingă prin reorganizarea școlii și avântul pe care l-a dat instruirii ofițerilor în spiritul curajului și al cavalerismului.

Au urmat apoi cei patru ani de atașat militar la Londra și Paris. Revenirea în țară și reluarea operei de instruire, dotare și organizare a armatei române; comanda Școlii de Război; șefia Marelui Stat Major; comanda de Mari Unități, succese și înfrângeri, satisfacții și deziluzii; reluarea contactului cu Regele Carol al II-lea și conflictul cu acesta, toate culminând cu aducerea lui la putere și detronarea regelui.

Acum suntem în măsură să cunoaștem mai temeinic desfășurarea carierei acestui ofițer, autoritatea morală imensă pe care o avea de a lupta pentru asigurarea păstrării României Mari, atât de amenințată de spiritul revizionist, de obligațiile ce reveneau acestui ofițer să dea alarma, să lupte, să prevadă un dezastru, atunci când lucrurile nu reușeau să se îndrepte, să protesteze în fața regelui, pe care-l cunoștea foarte bine și care nu contribuise în calitatea lui de principe moștenitor cu nimic *la făurirea întregirii României*. De exemplu, în nici un moment al *campaniei de dezrobire a Transilvaniei*, principele moștenitor nu s-a aflat pe front în zona operativă alături de Regele Ferdinand și Regina Maria, fiind prins în aventuri nedemne pentru un moștenitor al tronului, al cărei țară era înconjurată de atâtea vitregii și care se lupta cu disperare pentru a-și croi o altă soartă. Și atunci când a devenit rege, nu se schimbă nimic în ceea ce privea ușurința caracterului său și care în loc să fie preocupat de grija dotării armatei, el făcea afaceri oneroase cu armamentul ei, slăbind-o din acest punct de vedere.

În acest context, cel mai îndreptățit să-i reproșeze și să-l aducă la spiritul de răspundere al unui suveran, a cărei țară trecea prin mari amenințări, nu era nimeni altul decât ce-l contribuise efectiv și în cea mai mare măsură la această grandioasă realizare, generalul Ion Antonescu! Cu acest prestigiu obținut prin multă muncă, cu această autoritate morală unică și ca atare cu acest drept rezultat dintr-o obligație sacră, el a cerut socoteală regelui, admonestându-l.

Chemarea lui la cârma statului și acordarea unei prerogative regale, nu era decât rezultanta acestui prestigiu pe care și-l câștigase chiar în adversitatea în care se afla cu suveranul. Era singurul om din țară, care era îndreptățit să-i ceară regelui într-un fel socoteală și totodată să-l oblige la abdicare.

Regele a înțeles și a plecat, pentru că motivul aducerii lui Ion Antonescu la cârma statului era pierderea celor două provincii și jumătate. Era cel mai indicat să lupte pentru recâștigarea lor, deoarece luptase de la început pentru aducerea lor la patria mamă, și era firesc ca printre primele sale acte de guvernământ să fie înscrise protestele în numele țării, față de aceste nedreptăți și în fața lui Mussolini.

La banchetul care a fost dat în cinstea conducătorului statului român, prilejuită de vizita acestuia la Roma în noiembrie 1940, Ion Antonescu spunea în discursul său:

„Suntem născuți dintr-un vechi și răsunător triumf peste veacuri, mărturie vie, indiscutabilă și azi și va fi de-a pururi Columna lui Traian.

De 20 de veacuri stăm înfipti și neclintiți în stâncile Carpaților, după cum de 2000 de ani stă Traian, înfipt și neclintit în stânca Romei. De atâta vreme și nu de mai puțin, privim de pe culmile Carpaților, cu încredere și mândrie spre zărilor îndepărtate, după cum tot atâta timp, Traian privește peste Roma, peste zări îndepărtate, la opera lui. Nici o furtună, nici o invazie, nici un cutremur, nici o ocupație păgână, nici o

lovitură, oricât de grea, de dureroasă, oricât de nemeritată a fost ea, nu l-a clintit pe Traian de pe Columna pe care l-a așezat opera lui.

Nimic și nimeni nu a putut să-i clintească pe românii din Dacia Traiană. Nimic și nimeni nu ne va putea smulge din ea.

Mulți au trecut pe acolo de 2000 de ani, noi am rămas.

Ca și Columna lui Traian suntem unde am fost și rămânem unde suntem.”

Impresia pe care a lăsat-o Mareșalul asupra lui Mussolini și asupra celor de față, a descris-o ziaristul Horia Vintilă, aflat și el la Roma în calitate de consilier de presă la Ambasada Română de la Roma.

Discursul lui Antonescu, într-o franceză foarte corectă, a fost impecabil, plin de demnitate, de noblețe, de tărie, a arătat în mod vizibil un mare patriot, un om de curaj, un militar pe care evenimentele îl aduseseră la putere și care nu pretindea altceva decât salvarea propriei țări.

Italianii au fost atât de impresionați, încât nimeni n-a avut curaj, la sfârșit, să aducă vreo obiecțiune, să critice în vreun fel acea expunere destul de critică la adresa lor, însă întemaiată numai pe fapte adevărate și corecte, dincolo de orice fel de demagogie sau de orgoliu personal.

Cu nimic mai prejos nu a fost atitudinea și declarațiile pe care Mareșalul Antonescu le-a făcut și lui Hitler, tot cu prilejul primei întâlniri. Printre multe altele el declară lui Hitler:

„Ceea ce mă conduce, ceea ce mă îndârjește, ceea ce mă asigură este neabătuta mea credință în drepturile și dreptatea neamului românesc. Răspunderea mea este prea grea și mă apasă destul suferința neamului, ca să-mi fac datoria de a apăra drepturile veșnice și viețile românești.”

Și mai departe continua astfel:

„Am pierdut anul acesta două provincii a căror populație majoritară este de același sânge cu noi. Dacă Germania, pe drept cuvânt, i-a cerut pe Munții Sudeți, în baza dreptului de liberă determinare a popoarelor, ea nu poate nega dreptul de a revendica, pe aceeași bază, teritoriile locuite de conașionali noștri. Principalele scopuri ale politicii mele, vor fi reînțoarcerea la patria mamă a Basarabiei și regiunilor de nord ale Bucovinei și ale Transilvaniei. Prefer să fac această declarație de la începutul relațiilor noastre...”

Revenind în țară, Antonescu după aceste două luări de cuvânt în străinătate, cu multă autoritate s-a prezentat în fața Adunării de la Alba-Iulia, la 1 decembrie 1940, primul an al mutilării frontierelor Transilvaniei.

Redăm mai jos extrase din acea cuvântare:

„Români, Frați ardeleni...”

„1 Decembrie nu este azi ziua bucuriei.”

„1 Decembrie este ziua durerii Neamului.”

„1 Decembrie este astăzi, pentru noi, ziua martirilor care au suferit și au murit, s-au jertfit și au căzut odată cu granițele noastre.”

Anul acesta când se împlinesc 100 de ani de la înfăptuirea Marii Unirii, ar trebui să reprezinte pentru toți un bun prilej pentru trecerea în revistă a înfăptuirilor trecute pentru cinstirea eroilor României Mari în acele cumplite împrejurări, ai anilor de război.

„Am pus două mii de ani, spunea mareșalul ca să ne întemeiem hotarele vieții și drepturilor românești, hotarele lui Traian, ale lui Mihai Viteazul și ale lui Ferdinand! Am umplut de rușine și paginile de glorie milenară ale istoriei noastre și slovele biruinței românești, lăsând să se prăvălească în prăpastia robiei, ceea ce zidise martirii atâtor veacuri și sângele ultimilor 800.000 de morți.

„Istoria nu va uita pe nevinovați, și vinovați suntem cu toții /.../ 20 de ani ne-am frânt puterea în dezbinări stupide, îmbrânceli odioase, în vrajbe dureroase și apucături neomenoase... Granițele s-au prăbușit pe rând, fără să încercăm să le apărăm, pentru că România a fost surprinsă de furtună, total slăbită înlăuntrul și fără nici un ajutor din afară /.../. Frați ardeleni, nu deznădăjduiți. Pe umerii voștri stă apărarea sfântă a datoriilor strămoșești /.../ ne-am născut aici, suntem cei dintâi așezați și vom pleca cei din urmă. Vom muri aici Frați Ardeleni, deoarece nu putem părăsi ce nu poate fi părăsit.”

„A vrut Dumnezeu ca eu, care am luptat în tinerețe, pentru onoarea Armatei, ca să am la bătrânețe dureroasa soartă de a aduna pe risipiții granițelor sfărâmate, fără să am puțința a le mângâia rănile atât

cât sufletul meu și al dumneavoastră ar dori.” Și după alte multe cuvinte pline de îmbărbătare și speranțe, el încheie cuvântarea:

„De aceea din Alba –Iulia, unde gloria celui dintâi întregitor a adus peste veacuri afirmarea de voință și unire a Transilvaniei, pentru ca sunetul de clopot al credinței strămoșești să dea Coroana Unirii celui din urmă rege întregitor, în numele trecutului, pentru apărarea prezentului și pentru gloria viitorului, cer azi domnilor, unirea într-un singur suflet.

Trăiască România! trăiască Regele! trăiască Unirea românească! trăiască biruința care va veni!”

Prin aceste declarații conducătorul statului își începea guvernarea și totodată marea dramă a vieții, sfârșită printr-o cumplită tragedie și o mare dramă a Neamului, încheiate printr-o victorie adumbrită de tristețea unei neîmpliniri totale. Această guvernare nu a debutat după logica gândirii și a sentimentului, ci după logica acțiunii. Vizând dârzenia cu care și revendică drepturile asupra teritoriilor smulse țării din „Dictatul” de la Viena, în fața lui Mussolini și a lui Hitler, logic ar fi fost ca și acțiunea lui să înceapă canalizată spre eliberarea acelor teritorii dorite. Deși campania de revendicări este deschisă cu obiectivul principal Transilvania, atunci când condițiile sunt favorabile, acea campanie a debutat cu o acțiune înspre răsărit. Teritoriile celor două provincii, Basarabia și nordul Bucovinei, devin primul obiectiv al *Războiului nostru de reîntregire*. Aceasta a însemnat câtuși de puțin că Transilvania căzuse pe plan secundar. Nici un moment gândurile și sentimentele care au însuflețit pe Mareșalul Antonescu, de-a lungul celor patru ani de guvernare, nu s-au abătut de la acest țel; readucerea teritoriului de nord al Transilvaniei la matcă. Toate acestea a fost dovedite prin gândirea sa, cât și prin fapta sa.

Prin *gândire* Antonescu a dovedit, atunci când îi declară lui Hitler că înțelege să amâne problema reîntregirii Transilvaniei până la sfârșitul războiului. Atunci va cere împlinirea acestui drept „*la masa verde sau cu spada*.”

Iar, prin *faptă* Antonescu a dovedit, atunci când lăasă o armată întreagă, Armata 1-a de pază pe frontiera arbitrară, cu misiunea să oprească încălcări eventuale și să fie gata în orice moment, să treacă la ofensivă pentru dezrobirea teritoriului ocupat. Din această Armată a 1-a, nu s-a luat un singur om pe tot timpul războiului din Est; mai mult, ea a fost mereu întărite.

Această faptă este mai concludentă, atunci când obligat să meargă mai departe de frontiere, în răsărit, o face în ideea că prin aceasta, pe de o parte își va oțeli armata în război, pentru a o avea pregătită pentru cea de-a doua fază *Reîntregirea Transilvaniei*, iar pe de altă parte a-și asigura întâietate față de Ungaria, care mergea în același război, nu pentru reparări de nedreptăți, ci pentru a-și câștiga recunoștința lui Hitler și toate acestea pentru a-i acorda și restul Transilvaniei. În felul acesta, deși sub un aspect paradoxal, Mareșalul a mers mai departe în război, pentru Transilvania. Deși a purtat un război indirect, de îndată ce a trecut Nistrul. Dacă războiul din Est până la Nistru și Râul Ceremuș, poate fi considerat ca război al mareșalului, dincolo de Nistru, războiul a fost războiul țării, al *destinului*. Nimeni nu l-a vrut, dar a fost o necesitate imperativă.

De la frontiere și până în Est, războiul a fost al mareșalului pe considerentul că el l-a vrut, în numele țării, atunci când Hitler i-a propus să rămână neutru, pentru a nu atrage acțiunile aviației sovietice, asupra rafinărilor, Mareșalul Antonescu a fost categoric contra, el declarând: „*Niciodată nu-mi va ierta țara ca atunci când o armată străină pornește pentru recucerirea pământurilor românești, soldatul român să stea cu arma la picior!*”

Odată frontierele atinse, Antonescu a ordonat demobilizarea, dar „*destinul*” și-a spus cuvântul și atunci împotriva sa. Dându-și seama că însăși soarta țării era în joc, a admis să meargă, dar tot cu obiectiv limitat, acel obiectiv mutându-se succesiv până la Don, Volga, Caucaz. Fiind obligat să meargă mai departe cu războiul, el a aplicat dictonul englez: „*Tomake the best of it*”, „*a scoate tot ce este bine din orice situație*.”

S-a arătat mai sus cum a aplicat acest dicton cu rezultate optime: la sfârșitul guvernării, după un război de trei ani, purtat în cele mai grele situații, lăasă după el 22 de divizii complet înarmate, rezerve de aur în safeurile Băncii Naționale și o recoltă și jumătate de grâu în silozuri.

Așadar Mareșalul Antonescu începând acțiunea de reîntregire și pornind mai întâi spre Est, urmează logica acțiunii, deoarece prima acțiune dusă de armată pentru reîntregire a fost hotărârea luată

În ianuarie 1918, când Marele Cartier General, al cărui suflet era chiar maiorul Antonescu, a trimis cele două divizii, plus una de cavalerie peste Prut, pentru a instaura ordinea încălcată de bandele formate din resturile Armatei Țariste bolșevice, care izgonite din Moldova, comiteau aceleași acte de vandalism în Basarabia. La adăpostul acestor baionete, Sfatul Țării, al patrioților basarabeni a putut să-și continue lucrările. Trimiterea celor două divizii peste Prut, a avut loc la chemarea adresată de acel Sfat al Țării al Guvernului Român. Hotărârea a fost luată imediat, și la 20 ianuarie trupele române se puneau în mișcare peste Prut.

În aceste momente, Marele Cartier General al Armatei Române a împrăștiat manifeste către basarabeni, prin care justifica prezența și rostul acelor trupe ce veneau din nou pe teritoriul românesc. La baza acestui manifest semnat de generalul Prezan, se afla Ion Antonescu.

Prezența acelor trupe pe teritoriul Basarabiei, luptele duse de ele pe timpul lunilor ianuarie, februarie și martie 1918, pentru stăpânirea acelor bande teroriste, a fost posibilă *unirea* Basarabiei, cu patria mamă, unire care s-a săvârșit la 27 martie/8 aprilie 1918 la Chișinău prin votul majoritar al Sfatului Țării.

După 23 de ani același ofițer, care inițiasse și condusese acțiunea armată, pentru a susține forțele politice în a desăvârși unirea teritorială, conducea de data aceasta direct marea luptă pentru recuperarea acelei părți din țară. Tot în baza acestei logici, îi revine lui Antonescu să conducă lupta pentru eliberarea nordului Bucovinean, pierdut sub efectul aceluiași ultimatum sovietic din 19 iunie 1918.

Revenit la Marele Cartier General al Armatei Române, Antonescu trimite Divizia a 8-a Infanterie în Bucovina pentru a sprijini forțele politice care cereau unirea Bucovinei cu România, în noiembrie 1918. Mergând până la sfârșit pe linia acestei logici, tot lui Antonescu îi revenea dreptul și datoria de a merge mai departe, purtând lupta pentru întregirea Transilvaniei.

După ce în tot timpul guvernării sale, urmărise cu tenacitatea – i specifică acest ultim țel, soarta a vrut ca nu lui să-i revină împlinirea aceluia act final, opera lui luând-o alții în mod nedemn și ducând-o la înfăptuire, dar cu mijloacele și cadrul juridic fixat de Mareșal.

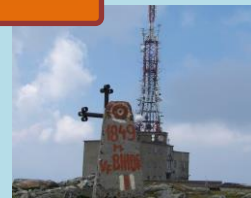
Acestuia i-a revenit, pe lângă condițiile optime pe care le-a lăsat în vederea reunificării Transilvaniei, meritul de a fi impus fostului inamic recunoașterea dreptului României asupra întregii Transilvanii și anularea „Dictatului” de la Viena. Pe această bază juridică noul guvern, a pornit lupta pentru eliberarea nordului Transilvaniei.

Acum la sfârșit, aruncându-ne privirea peste un lung timp istoric și peste întreaga viață a unui om, ni se arată cu claritate cum acea viață fusese înscrisă în toată existența ei pe orbita *destinului neamului* său. Simțindu-și astfel chemarea s-a înscris pe această orbită cu întreaga lui ființă, care a fost mistuită de para focului patriotismului celui mai curat și pilduitor. Atunci când cumpăna existenței neamului său înclina spre pierire, nimeni altul nu ar fi fost mai indicat, decât a fost el ca să iasă în fruntea țării și să o călăuzească prin negurile furtunii dezlănțuite. Ieșind în fruntea țării, ca și Tudor Vladimirescu, el a îmbrăcat cămașa morții.

Din momentul în care a primit puterea, nimic nu i-a mai stat în cale pentru atingerea scopului suprem: *binele patriei iubite!* Nici munca, nici oboseala, nici decepțiile și nici înfrângerile nu l-au abătut de la acest țel suprem.

A înfrânt vrăjmașii, legând în interesul țării, prietenii cu dușmanii; a înfrânt greutatea materiale copleșitoare; a redresat situații care deveniseră catastrofale, a restabilit ordinea în mijlocul anarhiei, a restabilit dreptul și dreptatea unde se instalase abuzul; a repus la locul lor credința, munca și cinstea și mai presus de toate respectul legii și al istoriei. Toate acestea înlăuntrul țării, iar în afară s-a remarcat cu personalitatea cea mai reprezentativă a țării care putea să se impună în fața marilor personalități ale vremii și de care depindea soarta țării. Felul în care s-a impus, va stăruii pentru totdeauna, ca cea mai mare mândrie a *neamului* nostru.

Personalitatea sa impunătoare, netemătoare și dârză a salvat viitorul țării în cele mai grele momente ale existenței sale. Vor rămâne legendare cuvintele prin care marele potentat al vremii care domnea peste Europa, Adolf Hitler, i le-a adresat Mareșalului Antonescu după primele lor întâlniri: „sunt

conștient Mareșal Antonescu, precum că România îți datorează existența prezenței și activității voastre în fruntea ei!"

Și cuvintele prin care Regele Carol al II-lea îi încredința puterea, își pot căpăta întreaga semnificație: „- Nu se poate Antonescu, să nu primești puterea. Tu ești un patriot. Nimănuia altuia nu pot să-i încredințez țara în astfel de momente, decât ție. Te-am considerat totdeauna ultima mea rezervă. Timpul tău a sosit...” și într-adevăr timpul lui sosise!

În anul acesta, la 1 Decembrie 2018, se împlinesc 100 de ani de la Adunarea de la Alba-Iulia, când s-a votat Unirea Transilvaniei, cu patria mamă.

Milenară a fost lupta dusă pentru întregirea neamului, numeroși au fost luptătorii martiri care s-au jertfit pentru această idee și în această luptă.

Dar a urmări și a limita această luptă, la data de 1 Decembrie 1918, omițând adevărata luptă dusă de armata română, pentru înfăptuirea acestei idei, ar fi numai o omisiune gravă, dar ar fi și o dureroasă nedreptate.

Făcând aceasta, se sfințește adevărul, creându-se ideea falsă că a fost de ajuns să se întrunească Marea Adunare și să se facă acele declarații epocale, pentru ca Transilvania, să vină la patria mamă.

Or, s-a văzut din cele arătate mai înainte, câtă luptă, câte amenințări și din partea dușmanului, dar și din partea prietenilor, nu au trebuit să fie înfrânte, cât sânge și cât timp nu a trebuit să treacă pentru ca visul să se îplinească. S-a văzut că acțiunile bărbaților politici, oricât de strălucite ar fi fost, nu era suficient pentru a se recunoaște un drept oricât de consfințit de *istorie* ar fi, fără a nu se arunca în balanța dreptului „cu forța”. Fără acest element „dreptul” este călcat în picioare.

Lupta pentru dobândirea Transilvaniei, a fost grea, dar glorioasă. Fără aceasta, lupta din Transilvania nu ar fi revenit României, decât ciuntită, așa după cum s-a încercat douăzeci și doi de ani mai târziu. Și în anul 1918, 1941 și 1944, numai forța armelor ne - a asigurat realizarea dreptății noastre.

Pentru respectarea adevărului, pentru cinstirea cum se cuvine a memoriei ostașilor și care s-au jertfit pentru acest ideal, va trebui știut că la *20 aprilie 1919*, prima zi de Paște, când Divizia general Holban, pătrundea în Oradea Mare eliberând-o de hoardele maghiare, a marcat cu adevărat data Unirii Transilvaniei libere cu țara mamă, și nu 1 Decembrie 1918, când la Alba - Iulia a avut loc Marea Adunare a Unirii.

Cuvintele rostite de către Episcopul Ciorogariu, adresate generalului Traian Moșoiu, sunt menite a consfinți ziua de *20 aprilie 1920*, ca zi de eliberare. El a rostit astfel:

„Domnule General,

Providența divină a revărsat asupra noastră mila cerească să putem serba ziua Învierii Domnului, odată cu aceea a Învierii Neamului Românesc!

Astăzi se împlinește și pe acest pământ Idealul Unirii!

Nici o parte a românismului nu a fost supusă pieririi atât de mult precum ținutul Bihorului...”

Tot astfel trebuie știut că ziua Unirii Basarabiei cu țara, este 27 martie/9 aprilie 1918 când în sesiunea solemnă Sfatul Țării, a hotărât cu 86 de voturi pentru, 36 împotriva și 3 abțineri, Unirea Basarabiei cu România.

De asemenea, unirea Bucovinei cu Regatul, care a avut loc la 13 noiembrie 1918, manifestată prin dorința exprimată prin Adunarea Constituantă, nu este de fapt împlinit decât după intrarea Diviziei a 8-a Infanterie în Bucovina, la 8 noiembrie 1918. Această divizie venea la chemarea reprezentantului Adunării Constituante, Iancu Flondor, care văzând pericolul ce-l reprezentau bandele ucrainene care pătrunseseră în Bucovina cu pretenții teritoriale de drept, a apelat la armata română, pentru a trimite trupe în ajutor. Marele Cartier General al armatei nu a ezitat nici un moment și la fel cum trimisese în primăvară în Basarabia și cum era în curs de trimitere de trupe, la cererea transilvănenilor, în Transilvania, a trimis acele trupe.

Iată, cum în toate cele trei acțiuni politice de *unire a provinciilor românești la matcă*, intervențiile armatei sunt salutare, fără ele acțiunile lor ar fi eșuat în întregime sau în cel mai bun caz, în parte. Cum la baza acestor trimiteri de trupă, hotărârea aparținea guvernului, iar modalitatea execuției și vigoarea ei

aparținea Marelui Cartier General, în centrul acestei activități, îl întâlnim pe același ofițer de stat major Ion Antonescu.

Participarea lui activă, împreună cu cel ce i-a fost un adevărat părinte în cei trei ani de război la toate actele de unire ale provinciilor românești răpite, este evidența și ca atare numele și meritele lor în marele act al Unirii este de necontestat.

Așadar în anii grei de lupte ale armatei române pentru *întregirea neamului*, Ion Antonescu, chiar dacă a lucrat uneori din umbră, așa cum este îndeobște soarta stat –majoristului, poate fi considerat unul dintre artizanii de seamă ai biruințelor noastre. El a fost „*creierul*” și „*eminența cenușie*” a eșaloanelor la care a lucrat în diferite etape, completându-se în mod fericit cu neprețuitul său comandant, generalul Constantin Prezan.

Experiențele militare și diplomatice din 1917 -1919, au avut rolul lor în canalizarea și afirmarea puternicei personalități a mareșalului. Bun creștin ortodox, profesionist exemplar, orgolios, fanatic al românismului, autoritar, necruțător cu el însuși și cu subordonații, demn și dur cu șefii atunci când îl ne îndreptățeau, debordând de energie și om al acțiunii, Ion Antonescu a îndeplinit rolul de „organizator și dinamizator al victoriei Marelui Cartier General” în anii Războiului de întregire a țării (1916 – 1919), completându-se perfect cu acel mare oștean al României, care a fost mareșalul Constantin Prezan.

Războiul de întregire a neamului, a constituit pentru Ion Antonescu, examenul suprem prin care a adăugat carierei sale noi cunoștințe teoretice militare, social-politice și de istorie, o neprețuită experiență menită să-i desăvârșească cariera militară.

Pe frontispiciul mării biruințe, numele tânărului ofițer Ion Antonescu, a strălucit și strălucește alături de alte nume înscrise pe veci în conștiința neamului, ca generalii: Ion Dragalina, Eremia Grigorescu, Constantin Prezan, Alexandru Averescu, David Praporgescu, Constantin Scărișoreanu, Ion Anastasiu și încă mulți alții.

Înfăptuirea României Mari în urmă cu 100 de ani, în anul astral 1918 și consfințirea internațională a acesteia prin hotărârile Conferinței de Pace de la Paris, un eveniment epocal în istoria țării, încheind lupta dusă de poporul român, timp de secole pentru a se uni într-un singur *stat național*.

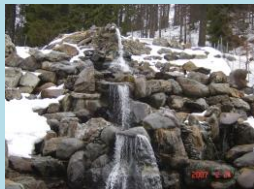
În noile condiții istorice în fața țării, cuprinzând pentru prima dată în istoria sa de „*peste patru ori milenară*”, cum se exprima Nicolae Iorga, pe toți fiii săi, se puneau cu acuitate problemele deosebit de importante. Acestea vizau consolidarea unirii a Statului Național Unitar, crearea premizelor dezvoltării ulterioare economico–sociale și în special eliminarea consecințelor economice grave provocate de operațiile militare și de regimul prădalnic de ocupație din anii primei mari conflagrații mondiale, refacerea economiei și asigurarea condițiilor pentru dezvoltarea rapidă a țării.

Socotim că în realizarea acestui măreț obiectiv, alături de dăruirea și jertfa a sute de mii de patrioți, trebuie neapărat pusă și jertfa supremă a mareșalilor Ion Antonescu și Constantin Prezan.

Într-un succint inventar, pentru perioada participării Armatei Române la Războiul de întregire națională, în plan militar, cuplul de comandă și stat major Constantin Prezan – Ion Antonescu, i se datorează elaborarea planurilor operaționale ale Campaniilor din anii: 1916, 1917 și 1919, și a proiectelor de reorganizare a armatei în 1917, 1918 și 1919; coordonarea operațiilor de apărare din Moldova din 1917, inclusiv a deciziei de a nu abandona linia Siretului, așa cum cerea Statul Major Rus, planificarea și coordonarea acțiunilor de curățire a Moldovei de la Est la Vest de Prut, de trupe bolșevice, fără de care nu era posibilă revenirea Basarabiei la patria mamă; salvarea de la dezastru și coordonarea acțiunilor ofensive și victorioase de la Tisa din 1919, prin care s-a impus definitiv *unirea* Transilvaniei cu Țara.

Ion Antonescu a îndeplinit rolul principal de expert militar român pe durata „Congresului de Pace” de la Paris din 1919 – 1920.

În această perioadă a publicat prima sa carte: „*Românii, originea, trecutul, sacrificiile și drepturile lor*”, un studiu de 87 de pagini și 11 anexe, destinat după opinia autorului „*tuturor acelor foarte mulți care nu ne cunosc*”. Studiul cuprinde importante argumente istorice și etnografice având originea, vechimea, unitatea și continuitatea românească în întreg spațiul etnic. Așa cum preciza încă din preambul, studiul său reprezintă „*o foarte sumară și rapidă examinare a drepturilor în baza cărora*

România va trebui să iasă de la Conferința de Pace cu granițele pentru care a sângerat și la care aspiră neîntrerupt de mai bine de zece secole.”

O întrebare firească s-ar putea naște: dacă este așa, atunci Ion Antonescu a făcut țara? Bineînțeles că nu? Și nici nu a lucrat singur, el având șansa de a se fi situat sub îndrumarea și autoritatea ocrotitorului a Marelui Comandament General, care a fost generalul Constantin Prezan, el însuși un desăvârșit strateg militar, împreună cu care Ion Antonescu a format renumitul binom de comandă și stat major. Dar meritele sale, atât de ignorate în trecut, trebuie a fi evidențiate pentru că acestea îi desăvârșesc eroismul de necontestat. Considerăm că răspunsul cel mai elocvent îl oferă documentele de epocă cunoscute nouă. Aflăm astfel că Regele Ferdinand I, care la Tisa l-a decorat pe Ion Antonescu.

Înțelegerea personalității de-a dreptul fascinante a lui Ion Antonescu, crescut sub îndrumarea directă, dar și sub ocrotirea marelui său mentor generalul Constantin Prezan, nu poate fi întregă fără reconstituirea realmente fugară a experienței sale militare din perioada interbelică, a succesiunii de satisfacții ce i-au punctat cariera și viața personală. Rechemat la București în 1926 – echipa Constantin Cristescu (Ministru de Război) și Ion C. Brătianu (prim – ministru) îl „exilaseră” în străinătate – s-a văzut ținut departe de conducerea superioară și plasat (1927 -1929; 1931 -1933) la Școala Superioară de Război, unde a avut într-adevăr o prestigioasă activitate. Școala Superioară de Război, i-a rămas cea mai dragă dintre toate instituțiile pe care le-a comandat, după cum a mărturisit hotărât să „muncească fără a cunoaște limite”, pentru a da comandamentelor „ofițeri culți, oameni de caracter, cetățeni devotați și mai presus de toate, elementele neșovăitoare în menținerea puterii.”

Preocupat de formarea unor buni ofițeri de stat major cu vaste aptitudini practice de conducere a trupelor, atât pe timp de pace cât și în luptă, a introdus în programele de învățământ călătoriile de documentare pe arme, ieșind cu ofițerii – elevi, tot mai mult în teren, punându-i „să străbată țara cu pasul” pentru asigurarea cunoașterii diferitelor zone și regiuni ale țării, posibile zone de operații. De asemenea, o preocupare importantă a lui Ion Antonescu a constituit-o sădirea și cultivarea neîncetată în sufletul ofițerilor a unor nobile sentimente de neam și țară, îmbinate armonios cu o înaltă cultură militară generală și profesională. Peste ani, locotenent – colonelul Aldea Romulus, din promoția 1936, rememorându-și amintirile din perioada frecventării Școlii Superioare de Război, arăta: „Gândind în urmă cu atâția ani, ecoul frământărilor noastre sufletești de atunci, păstrează aceeași rezonanță: muncă până la epuizare, în disciplină până la renunțare (...) Nu era aceasta o lozincă ci profund și real fundament sufletesc; nimeni nu vorbea despre aceasta, totuși o făceau cu pasiune”.

Mareșalul Constantin Prezan, trecând în rezervă în 1920, cuplul Prezan -Antonescu nu a mai funcționat, decât în relațiile particulare de familie.

Ion Antonescu singur, sau împreună cu soția sa (1926), de câte ori dorea să se relaxeze sau simțea nevoia unui sfat competent în prodigioasa-i activitate, în funcțiile înalte pe care le-a ocupat în perioada interbelică, de la atașat militar, comandant de regiment, comandant de brigadă, comandant de divizie, șef de școală militară, comandant al Școlii Superioare de Război, secretar în Ministerul Apărării Naționale, șef de Stat Major sau Ministru de Război, nu cuteza să facă familiei Prezan (Olga și Constantin) vizite scurte, dar pline de afecțiune, și dragoste reciprocă.

Încet, încet, legăturile reciproce s-au răcit, iar mareșalul Prezan fiind nevoit a renunța în mare parte la viața cetății, chiar dacă în nenumărate cazuri era chemat să ocupe înalte demnități în stat, până la cea de prim – ministru*, din cauza situației precare a sănătății, atât a sa, cât și a soției Olga Prezan. La fel, mai tânărul său camarad, generalul și apoi mareșalul Ion Antonescu, va fi nevoit să se ocupe mai puțin de familie și relațiile cu cei apropiați și mai mult de copleșitoarele probleme ale Statului, cu care s-a confruntat din demnitățile îndeplinite ulterior făuririi Marii Uniri.

*Sunt cunoscute împrejurările în care atât Ionel Brătianu, cât și Regele Carol al II –lea, Iuliu Maniu și chiar generalul Ion Antonescu, atunci când a preluat Conducerea Statului, i-au avansat astfel de propuneri.